

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za **avstro-
ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12:50
četrtletno . . . K 6:30
mesečno . . . K 2:10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28—
za **vse druge** de-
žele i. **Ameriko** K 30—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (**inzerate**) se
plačuje od čveterostopne
petit vrste po 12 h, za
večkrat natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 128.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, dne 8. junija 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Slovanska posvetovanja v Petrogradu.

Po prvem dnevu splošne debate so se vršila posvetovanja odsekov glede slovanske razstave in slovanske banke ter posvetovanja o organizaciji ruskih sokolskih društev po češkem vzoru. O tem bomo poročali posebej. Dne 26. maja je bila nadaljevana splošna debata. Prvi je govoril prof. Bechtjerev. Novoslavizem sloni na ideji svobode in ravnopravnosti slovanskih narodov. Slovanski narodi so si dolžni pomagati med seboj, vsi za enega, eden za vse. V tej smeri treba širiti naše ideje. Glavni točki za slovanstvo v minolem letu sta bili: bosansko in rusko-poljsko vprašanje. Rusija še ni čutila slovansko, zato neuspehi ruske politike. Reklo se je, da ni v bosanskem vprašanju tretje mogoče. In vendar je: pridobiti bosanskemu prebivalstvu autonomijo. Zapadni Slovani se niso v tem vprašanju združili, ker niso razumeli, da je tudi za nje velikega pomena. Ako bi se bili združili, ali sporazumeli, bi bili s svojim vplivom v parlamentu lahko dosegli, da bi se v Avstriji ne delala protislovanska politika. Tudi Jugoslovani niso bili edini in s tem so si podlomili tla. Mi Rusi razumemo pomen svobodnega razvoja Poljakov in si ga želimo. Moramo se pa boriti proti starim tradicijam. Uspehov moremo doseči v tej smeri samo s kulturnim delom in tu trebastoriti vse, kar je v naših močeh. V ta namen je potrebno ožjih zvez in še prav posebno periodičnih kulturnih shodov. Govornik predlaga, naj se napravi tak shod na Bolgarskem ter naj bi se ga udeležili zastopniki vseh slovanskih narodov. Prof. P. A. Kulakovski pravi, da nam preporočajo zapadnih Slovanov priča o notranji moči slovanskega plemena. Brez Rusije ni slovanstva, tudi Rusija bo pokazala svojo notranjo moč ter se bo prerodila. Vzbuditi treba ši-

roke vrste prebivalstva. Govornik je proti temu, da bi se Malorusi in Belorusi odcepili jezikovno od Velikorusov. Rusko-poljska sprava pa je brez narodne razdelitve obeh narodov nemogoča. V tej smeri treba smatrati predlog o razdelitvi treh poljskih gubernij za prvi korak. Vsak narod naj se prosto razvija v svojih etnografskih mejah, govornik ljubi poljski narod in je prepričan, da bode narodnostna razdelitev tudi njemu samo na korist.

Dudykjevici pravi, da je bilo delo v Pragi samo nekako proroštvo boljše bodočnosti — tukaj se oglašajo delo, trudno in težko. Slovanska vprašanja so komplicirana in stara, njih rešitev zahteva mnogo časa. V interesu slovanstva je rešitev rusko-poljskega vprašanja. To bodo tudi gališki Poljaki spoznali in sprevideli, da je to narodno in ne rusko državno vprašanje. V tem obziruje se pa tudi med gališkimi Poljaki obrnilo na bolje. Za slovanstvo je močna Rusija potrebna, zato mora biti rešeno rusko-poljsko vprašanje. — Slavinski govori proti maloruskemu separatizmu, češ, da je slovanstvu nevaren. Srb Košutić pravi, da realna politika, o kateri je govoril Dmowski, zahteva, da bi noben slovanski narod ne smel dobiti ugodnosti na škodo drugega. Govornik je za politiko srbsko-hrvatske koalicije, ki dela za oba naroda. Ideje gospodarskega združenja z Avstrijo ne odobruje, zahteva pa tako združenje med Srbijo, Črnogorci in Bolgarijo. Tako bodo odstranjeni sporji ter nastane delo za boljšo bodočnost jugoslovanstva. —

M. M. Kovalevski (kadet) pravi, da so ruski politiki dolžni delati v dumi za doseg ravnopravnosti Poljakov. Moč ruskega carstva ni od tega odvisna, ali je poljska mladina prisiljena zahajati v ruske šole. Bivši trgov. minister Fedorov govori tudi o rusko-poljskem vprašanju. Pravi, da je bil govor Dmowskega poln pesimizma. D. je zabil na

to dejstvo, da se na Ruskem probuja narodni duh. V tem tiči jamstvo, da se nikdar ne zgodi, česar se boji Dmowski. Seveda ako bi šla ruska politika na Poljskem v dosedanja smeri, bi to žalostno končalo; pa to je nemogoče, ker pojde Rusija v bodoče po poti pravičnosti. Sedaj pa treba delati, vtrjati organizacije, širiti spoznane resnice. Na to je spregovorilo še nekoliko govornikov konservativnejše smeri o rusko-poljskih odnosih. Tem je odgovorila cela vrsta odličnih ruskih znanstvenikov in politikov. N. N. Lvov obsoja oddelitev holmske gubernije, ker tako postopanje samo širi razdor med obema narodoma. Prof. Pogodin pravi: Na današnji shod so prinesli Čehi svoje delo, Poljaki svoj ponos, Jugoslovani vero v Rusijo (credo, quia absurdum est). Rusko državo treba preroditi na slovan-skem temelju, ter treba rešiti tudi malorusko vprašanje. Razvoja naroda ni mogoče vstaviti. Malorusko slovstvo obstoji. Priznanje maloruskega jezika ne pomeni prav nobene nevarnosti za enotnost ruske države. Od trenutka, ko so se Malorusi k nam pridružili, je začela propadati poljska država. Pogodin priznava pravice tudi Belorusom. Belorusko in mladorusko gibanje je gibanje resnice in življenja. Dolžni smo tudi Jugoslovanom reči, naj se združijo. Poljakom treba dati popolne pravice, to zahteva moč Rusije.

Rodičev (kadet) pravi, da je bila Rusija v zadnjih dogodkih samo zato poražena, ker se je izneverila realni politiki. Po 17. okt. 1905. je bila aneksija nemogoča — danes ni bilo mogoče proti aneksiji niti protestirati. Boj za pravo more vesti samo svobodni narod, podjarmljeni narod pa ne more dati drugim prostosti. Zato je bila Rusija poražena. Ako bi bilo moglo izraziti rusko javno mnenje svoj nazor, bi bile razmere drugačne. Do slovanske politike vodi pot prek prerodenja Rusije v narodnem duhu in v duhu svobode. Dru-

gače bode Rusija slaba. Slovansko vprašanje se lahko reši, dajte svobodo ruskim Slovanom, stem bode rešen dober del slovanskega vprašanja. Poljaki bodo močni samo v združenju z Rusijo. Ko so Poljaki po svojih zastopnikih izjavili, da hočejo mogočno rusko državo, kaj se je zgodilo? Začelo se je hujše preganjanje Poljakov. V tem trenutku je bila omogočena aneksija. Dokler bode v Rusiji podjarmljeni narodi, bodo tudi Rusi podjarmljeni.

Autonomija Poljske je potrebna, Poljaki so pa dolžni iti v tem boju z Rusi. To ni bilo vedno in to ni bila realna politika. Boj za državljanske pravice je na Ruskem boj za pravice ruskega in poljskega naroda in vsega slovanstva.

Gr. Oliva (Poljak) govori o rusko-poljskem vprašanju in o razmerah med Rusini in Poljaki. Rusko-poljsko vprašanje je rešil dandanes samo majhen del obeh narodov, široki sloji tega vprašanja ne poznajo. Vzbuditi treba mase, pripravljati pot že sedaj. Razdelitev holmske gubernije ima smisel le tedaj, ako da vlada Poljakom pravice (v etnografskih mejah).

Govoril je še gr. Bobrinjski proti maloruskemu separatizmu ter zahteval, naj se rusko-poljsko vprašanje reši celo h kratu tudi za Galicijo. Na to je dr. Kramar debato zaključil.

Boj za laški okrajni zastop.

V Celju, 8. junija.

Včeraj se je odigral pri volitvah v kmečkih občinah za laški okrajni zastop prizor, ki je globoko razburil vse slovensko prebivalstvo. Kakor je znano, so Nemci v veleposestvu in v industriji prodrli le z enim, oziroma z dvema glasoma ter izvolili s 13 glasi 16 nemških zastopnikov. Edina občina Laški trg je dobila na-

LISTEK.

Izlet gospoda Broučka v 15. stoletje.

74

Češki spisal Svatopluk Čech. — Poslovenil
Stanko Svetina. Dalje.

Govor in šum v taboru je ravnokar utihnil, toda takoj na to je zavnel močan, strasten glas, ki je nehote obudil pozornost vsakega. Tudi brat Matija se je obrnil po njem in je zapazil Korando, stoječega na vzvišenem mestu v sredi med brati, ki so se zbrali okoli njega. Tudi Stah je zapustil svoje mesto poleg gospoda Broučka in je pristopil bližje k propovedniku.

V poslednjih solnčnih čarkih se je svetila sloka postava bledega duhovnika, iz katerega očij se je zdelo, da se vsipljejo bliski in katerega roki sta bili iztegnjeni doli, v smeri k taboru križarjev.

Govoril je iz razodetij sv. Janeza o zmaju rujavem, sedmoglavem in s sedmimi kronami, ki prihaja pogubit dete zvezdnate žene, novorojeno Resnico . . .

To je dobra misel — pridiga ponoči, ko hoče človek po tej težaški tlaki vsaj v miru zadremati! se je jezil brat Matija.

Zavil si je glavo še s plaščem in se je obrnil na drugo stran. Toda mogočni navdušeni govor je predril tudi dvojno pokrivalo in je prisilil brata Matijo po večkratnem obračanju iz ene strani na drugo k temu, da je razkačen zopet sedel in le ušesa zatislil z dlanmi.

Vkljub temu je slišal glas Korandov in pritrjnjoče klice navdušenih bratov in sester. Medtem se je že stemnilo. Doli po Letni, po polju holešoviškem in ovenskem so zamigljali v noč ognji v taborih križarjev in tudi tu na temenu Žižkova so zanetili ogenj, Taboriti ki so stražili. Razsvetljevali so pošastne skupine poslušalcev,

v sredi med njimi se je nejasno migala postava zamaknjenega govornika, ki je imel razprostrte obe roki, kakor da bi se hotel s svojo gorečo vneto povspeti k zvezdnatemu nebu.

Slednjič je končal svojo pridigo in odzvalo se je burno pritrdjevanje navdušenih poslušalcev.

Hvala bogu! se je oddahnil brat Matija in je zopet legel.

Toda v tem je zadonela pesem:

Kdož jste boží bojovníci
a zákona jeho,
prostež od Boha pomoci
a doufejtež v něho,
že konečně s ním
vždycky zvítězíte *

(Vi, ki ste božji bojovníci
iz zakona njegovega,
od Boga pomoči prosite
in v njega upajte
da končno z njim
vselej zmagate.)

* Znana husitska pesem iz 15. stoletja, ki je v originalu tiskana z rdečimi nemškimi črkami.

Najprvo je pel le eden glas, toda hitro so poprijeli novi in novi glasovi, tako da je druga kitica zadonela že v mogočnem grmečem zboru:

Tent Pán velí se nebáti
Záhuby tělesných,
velit' i život ztratiti
pro lásku bližních svých,
protož posilíte
zmružile srbcí svých.

(Ta Gospod veli se ne bati
Pogubnikov telesnih
veli življenje zgubiti
za ljubezen bližnjih svojih,
zatorej okrepite se
srčno v srcih svojih.)

Moj bog! Tako vpitje! Niti zaspati ne more človek! je tožil in se jezil na tihem obupani brat Matija.

Toda moral je poslušati še poslednje kitice taborske pesmi:

Kristus vám za škodu stojí
stokrát víc slibuje;
pakli kdo proň život složí,
věčný míti bude;
blaze každému
kdož na pravdě sejde.

dalje 8 zastopnikov! Na kmečke občine, ki so vseskozi slovenske, bi pa prišlo le 8 zastopnikov. To je kričeče, če se pomisli, da je 99% prebivalstva v okraju slovenskega. Slovenci so bili še v zadnjem hipu pripravljeni skleniti kompromis proti temu, da dobijo namestnika načelnika in 2 odbornika, a njih ponudba se je ošabno odklonila. Sklep Slovencev onemogočiti sestavitev okrajnega zastopa je bil torej moralčno globoko utemeljen. In sklenili so Slovenci v kmečkih občinah ne izvoliti zastopnikov. Sledili so tukaj nemškemu vzgledu, saj je znana obstrukcija, Nemcev v celjskem okrajnem zastopu, ki daleč ni imela jednake opravičenosti. Priznati moramo, da je bila obstrukcija slovenskih kmečkih občin v laškem okraju skrbno organizirana in se je tudi vzorno izvršila, kar dela organizatorjem vso čast. S tem večjim ogorčenjem obsoja ves okraj nedostojno in očitno med Nemci in vladnim komisarjem dogovorjeno krivično in protipostavno postopanje pri včerajšnjih volitvah v kmečkih občinah. Kmečki zaupni možji so se pač zbrali skoro polnoštevilno v pivnici v Laškem trgu in trboveljski zaupniki so po dogovoru ostali doma. Da se niso podali na volišče, je bil slovesen protest zoper krivico, ki se Slovincem v okraju godi. Ali je pa vladni komisar Zoffal z znano nemško-nacionalno preteklostjo bil pravi mož, ki bi bil imel smisel za pravice tep-tane večine prebivalstva? Kar je storil Zoffal po dogovoru z Nemci, je večna sramota in se nikdar ne sme potrditi, če noče vlada pokazati, da Slovence naravnost izziva k nedoglednim korakom. Po skrivnih potih sta se splazila v volilni prostor dva zaupna moža nemški gostilničar iz Zidanega mosta, Moser in nek Urbajs. Akoravno postava pravi, da se mora komisija sestaviti iz 5 članov, je hotel Zoffal potrditi le dva volilca Moserja in Urbajsa kot volilno komisijo, kjer bi izvolila potem ista dva možica mesto celega okraja sama 8 zastopnikov kmečkih občin. To je nezakonitost, ki vpije do neba. Vsled protesta navzočega g. dr. Kolška je v tem hipu storil vladni komisar drugo nečuveno nepostavnost, da je prevzel sam brez komisije izvršitev volitve ter pustil Moserja in Urbajsa res izvoliti 8 zastopnikov kmečkih občin, rekoč, ali je to veljavno, pa naj odloči okrajni zastop (torej izvoljeni Nemci) sam. Komisar Zoffal je torej očitno s kršenjem zakona izpeljal nemški bojni načrt, kateremu po nasilnosti svet ni videl enakega. Besedo ima sedaj namestniški svetnik baron Müller, ki kot glavar mora po

zakonu izvoljenim zastopnikom izdati certifikate, da se sploh smejo zbrati. Zelo radovedni smo, ali bode vlada v očigled popisanim nasilnostim in nepostavnostim prelomila prakso, katero je uvedla pri obstrukciji Nemcev v celjski okrajni zastop. Ali bode baron Müller izkazal vzajemnost z nemško politiko in izdal certifikate? Ne moremo skoro verjeti. Če bi se pa zgodilo, bode ta zaušnica rodila primerne sadove. Čast volilem kmečkih občin v laškem okraju!

Politična kronika.

o Položaj. Včeraj so se vršila ves dan pogajanja med klubi opozicije ter med vladnimi in opozicijskimi strankami. Nekaj časa se je zdelo, da se bodo vladne stranke vdale ter sprejele Šusteršičev predlog s kako malekosto modifikacijo za svoj, da se tako izogne eventualnemu porazu. — Nemški listi so to sporazumljenje odobraval, trdeč, da zavzemajo vladne in opozicijske stranke v bistvu eno in isto stališče glede agrarne banke za Bosno. Z obzirom na to, da so vladne stranke glasovale za nujnost Šusteršičevega predloga, bi ne bilo nič tako nenavadnega, ako bi glasovale tudi za meritum istega, to bi bilo vsekako boljše za nje, nego se izpostavljati nevarnosti novega poraza. Do tega sporazumljenja pa do sedaj še ni prišlo. Vse stranke so kolikor mogoče polnoštevilno zbrane v parlamentu ter popolnoma pripravljene na parlamentarni boj. Nemške stranke iščejo krčevito zaveznikov. Računale so na pomoč Rusinov — toda to upanje je šlo po vodi. Rusini so se obločili glasovati z opozicijo, nekatera poročila pravijo, da kanijo celo popolnoma vstopiti v Slovansko jednoto. Sedaj poskušajo pridobiti poljsko ljudsko stranko, ki šteje 19 poslancev in Latinsko zvezo. Nemci upajo, da dobe vsaj štiri glasove večine. Italjani se nikakor nočejo odločiti ne za ne proti vladi ter čakajo s svojim sklepom do zadnjega. Italjani dobro vedo, da je vlada v silnih škripcih in zahtevajo odločno, naj jim da vlada garancije za to, da še tekom prihodnjega šolskega leta otvori italjansko juridično fakulteto v Trstu, ako hoče dobiti v tej stiski njih glasove. Poljsko ljudsko stranko pod vodstvom posl. Stapinjskega tudi vse obdeluje, da bi prestopila v vladni tabor. Prišel je celo gališki namestnik Bobrzinski na Dunaj, da bi posredoval med šlahci in člani ljud. stranke. Stapinjski pa trdno vstraja na svoji zahtevi, da mora fin. min. Bilinjski nemudoma in še pred glasovanjem odstopiti — sicer je vsako pogajanje brezuspešno. Stapinjski zatrja, da je

poljska ljudska stranka, ki zastopa ogromno večino poljskega prebivalstva, že sita te Slovanom sovražne politike, katero vodi stranka šlahceev in katere duša je Bilinjski. Poljska ljudska stranka ne zahteva zveze s Slovansko jednoto, hoče pa, da bi Poljsko kolo vodilo politiko proste roke in se oprostilo nemškega uplija. Nemcem treba dokazati, da če ni v Avstriji mogoča politika proti Nemcem, da tudi ni mogoča protislovanska politika. Ker je duša sedanje politike Poljskega kola fin. min. Bilinjski, zato mora tašoj odstopiti, na njegovo mesto naj stopi Glombinjski. Ta opozicija proti Bilinjskemu je čisto stvarna brez vsake osebne mržnje ali antipatije. Ne ljudska stranka ne nje predsednik ne aspirira na kak ministerski portfelj — in Stapinjski je celo s častno besedo izjavil, da bi ne sprejel nikakega ministerskega portfelja. Po vsem tem soditi, je torej skoro gotovo, da poljska ljudska stranka ne bo glasovala za vlado, ampak da se bode glasovanja udeležila. Nemški listi širijo vest, da se je Stapinjski Šusteršiču obvezal, da bode glasoval za njegov predlog. To je pa očitno le maneuver, da bi bili vsi vladni pristaši do zadnjega na na mestu in glasovali združeno za vlado.

o Izjava načelnika vlade. Ministerski predsednik je izjavil, da vlada ne bo izvajala nikakih posledic iz tega, ako bo tudi Šusteršičev predlog sprejet, kajti nemogočega pač ne more izvesti. Baron Bienerth trdi, da je vlada že od začetka zavzemala stališče, katero je bilo glede bosanske agr. banke v parlamentu naznačeno in da se tudi sedaj ne more od njega oddaljiti.

o Nemštvo v Trstu. Nemško politično društvo je sklenilo, postaviti v Trstu pri volitvah v mestni zbor številne kandidate. V svojem proglasu na nemške volilce pravi to društvo, da je gospodarska moč, njih zemljiška posest in njih število tako veliko, da Nemcem pritiče primerni delež na mestni upravi. Nemški kandidat je trgovec Josef Czerny.

o Ogrska kriza. Danes bo cesar sprejel ministra Kossutha v avdijenco. Kossuth bo vladarju predlagal, naj se vsa vojaška vprašanja sedaj odložijo, naj se dovoli kratek bančni privilegij, naj se pa že prej v ogrskem parlamentu sklene razdelitev državne banke v dve samostojni državni banki, v ogrsko in avstrijsko banko. Za takšno izvedbo tega sklepa bo skrbela stranka neodvisnosti. Nadalje predlaga Kossuth, naj se uvede splošna in tajna volilna pravica. Izvedejo naj se nove volitve ter naj se predložijo novemu parlamentu vsa odložena vprašanja v rešitev. Celo stranka neodvisnosti ne verjame, da bi cesar sprejel tako rešitev ogrske krize.

o Italija. V Milanu so se vršile 7. t. m. slavnosti v proslavo petdesetletnice osvoboditve Lombardije izpod avstrijske vlade. Prišlo je do nekega spopada med socialisti in ostalimi udeleženci slavnostnega spreveda, sicer pa se je zvršila vsa slavnost mirno.

Dnevna kronika.

d Naloga češke kmečke žene. Na velikem shodu organizirane češke kmečke mladine na binkoštni pondeljek v Pragi je dejal Zvezin tajnik Rudolf Beran o češkem kmečkem ženstvu: „Ženo smo postavili v naših organizacijah na enakopravno stališče z možem. Žena naj deluje z njim vred za duševni, narodni in gospodarski napredek češkega ljudstva. Kmečka žena naših dni se ne odtuja družvenemu življenju. Uprav to nas napolnjuje z radostjo, to budi v nas nadejo, da mla-

dinska organizacija obrani češko kmečko ženo pred pogubnimi učinki klerikalizma. To s črnih nitk spleteno mrežo mora pretrgati naša kmečka žena v bodočih dnevih. V naših organizacijah je združenih 21.468 kmečkih mladencev in deklic; deklic, naših milih družic, je v tem številu 38%... Tako se govori seveda na — Češkem. Pri nas na Slovenskem vabi duhovščina nemoteno žensko mladino v svoje mreže — ker dobro ve, kak pomen v narodu imajo bodoče matere. Tu se odpira široka cesta težkega, a neizmerno važnega dela za slovensko izobraženstvo.

Petdesetletnica Alojzija Gangla. Danes slavi naš umetnik, znani slovenski kipar Al. Gangl, profesor na obrtni šoli v Spltu svojo petdesetletnico. A. Gangl je bil rojen 8. junija 1859 v Metliki na Dolenjskem, kot sin ubogih meščanskih starišev, katere je že v zgodnji mladosti zgubil. Izšolal se je, kakor mnogi in premnogi Slovenci v bedi in siromaštvu, da je pri tem tudi večkrat stradal, ni za nas nič nenavadnega. Svoje umetniške študije je dovršil na umetniški akademiji na Dunaju od 1885 do 1887. l. v kiparski šoli profesorjev Ed. Hellmerja in vit. K. Zumbuscha. Prvo delo, s katerim se je predstavil slovenski javnosti, je Vodnikov spomenik, ki je bil 1889. l. slavnostno odkrit v Ljubljani. Na to je izvršil relief „Kristusov vnebohod“ v kamen za djakovsko katedralo na naročilo biskupa Strossmajerja. Njegova je tudi portalna skupina na deželnem gledališču v Ljubljani predstavljajoča Genija, Dramo in Opero ter sohi Tragidijo in Komedijo, vse od kamena. Za ta dela je dobil umetnik pohvalno priznanje od deželnega odbora. Od ostalih Ganglovih del naj omenim še nagrobni spomenik Ivana Murnika v Ljubljani (relief), portret deželnega glavarja g. fr. Šukljeja in g. bar. Schwegla, pesnika Jos. Cimpermana (v ljubljanskem muzeju) poprsje Jos. Stritarja in F. Prešerna, relief „Marija in stellis“ z marmorja, „Kristus na križu“ z drva, imetje kan. Kluna „Madonnre“ z drva, imetje g. dr. Moscheta v Ljubljani. Zadnje njegovo delo je Valvazorjev spomenik v Ljubljani pred Rudolfinom odkrit l. 1903. Gangl je deloval mnogo let kot profesor na obrtni šoli v Ljubljani; sedaj deluje v Spltu. Želimo mu še dolgo življenje in mnogo uspehov.

Štajerske novice.

d Iz Slov. Bistrice. Nenavaden poraz naših Prusnemcev ob zadnjih občinskih volitvah je naše renegate pripravil ob zadnjo trohico pameti. To pa je že tako v navadi na južnem Štajerju, da se podli značaji nemški skušajo maščevati vedno s pomočjo sodnije. To je tisti urad, ki jim je vedno na razpolago. Tukaj iščejo vedno zaslombe za svoje nizko početje. Drž. pravdnik in nemško nacionalen adjunkt naj pomagata reševati tisto izmišljeno nemštvo, ki se napihuje po slovenskih trgih in mestih v Južnem Štajerju, ki vedno kriči po policaju in denuncira in se ujeta, če mu ni vse po njegovi volji. Pri zadnjih občinskih volitvah je igral vloga ob sklepa kompromisa obč. odbornik Gril. Mož je iz Kranjske in je bil doslej eden prvih zaupnih mož nemške stranke in vseh naših uradov. Ali ta mož je iz gospodarskih ozirov hotel, da pride tudi nekaj Slovencev v obč. odbor v Slov. Bistrici in tako je prišlo do zadnjih volitev. Toda zdaj pa glejte čudo. Može sodni uradniki, tržani, zasebni uradniki itd., ki so si prej šteli v čast s tem možem dan na dan igrati svoj oficijelni tarok, ti ga sedaj ovajajo zavoljo napačne igre itd. In državno pravdnništvo nima

Protož stfelci, kopidlnici
řadu rytířského,
sudličníci a cepníci
lidu rozličného,
pomnětež včickni
na Pána štědrého.

Nepřátel se nelekejte,
na množství nehleďte — —

(Kristus vam povrne škodo,
stokrat več obljublja;
Ako kdo življenje je da,
imel ga bode večno:
blagor vsakemu,
ki resnico najde.

Zatorej strelci, kopjarji,
vrst vitežkih,
cepniki in sulicarji,
trum različnih,
pomnite vsi
Gospoda svetega.

Sovražnikov ne bojte se
ne glejte na množino — —

In naprej, naprej se je razlegala iz tisoč grl ta pesem neumetniška, toda s krepko silo in z vročo vero napolnjena, ta pesem, ki jo je baje Žižka sam zložil, pred katere glasovi so pobegle bojne čete, ko so jo zaslišale še iz daljave — naprej je grmela veličastno in navdušeno iz grebena Vitkove gore daleč v molčečo nočno pokrajino.

Slednjič je utihnila in tabor Žižkov je legel k počitku. Tudi brat Matija je pričakal dolgo zaželjeni mir in le nekaj časa so ga še vznemirjali glasovi in pa v spanju nekaka žalostinka, ki jo je potihoma pel poleg njega stari brat Stah.

Našemu junaku se je sanjalo o rujavem, sedmoglavem zmaju in o zvezdnati ženi, ki pa se je naenkrat spremenila v dražestno Domšikovo hčer...

Dalje prih.

nujnejšega opravila, kakor zasledovati te bedaste politične denunciacije, katerim oče je notar Wiesthaler. Kdaj pridemo v južnem Štajerju do objektivne justice? Ali je pravosodje res le filijalka nemških političnih strank? Treba bode na primerem mestu pojasniti to nezno postopanje. Ali Gostinčar ni za to!

d Štajerski nemški klerikalci nameravajo po poročilu grašk. „Volksblatta“ izstopiti iz „Südmarke“ in začeti na lastno pest „obrambno“ delo štajerskega nemštva. Opirali se bodo na zgornjeavstr. klerikalno obrambno društvo „Ostmark“. Izstop nemških klerikalcev iz „Südmarke“ — vkolikor se bode dal doseči — je docela identičen z izstopom klerikalcev na Slovenskem iz C. M. družbe.

d Poslanec Jezovnik za slovenjegraški in marnberski okraj. V četrtek, dne 3. junija je vložil gosp. drž. posl. Jezovnik nujni predlog v zadevi toče in naliva v slovenjegraškem in marnberskem okraju. Približno cenjena škoda znaša 200 tisoč kron. G. Jezovnik se je obrnil tudi na vse kompetentne oblasti.

d Nemške hujskarje v Gradcu. Kakor poročajo nemški listi, je hotela graška ženska podružnica C. M. družbe prirediti jutri prijateljski večer v neki gostilni v Andritzu pri Gradcu. Nemci so to zvedeli in sedaj javno pozivajo v „Tagbl.“, naj udrejo znani pretepači v gostilno. Drugo je samoobsebi razumljivo. Graškim Slovencem je treba lastnega doma! Kdo se bode lotil izpolnitve te tolikokrat izrečene želje?

d Iz Dreflakovega pašalika. Velike počitnice so torej preložene na september in oktober, s čim se je ustreglo želji kmetijskega ljudstva. Res je, da v tem času otroci pomagajo spravljati poljske pridelke, sadje, nadalje je celodnevna paša in h koncu trgatav. Pri vseh teh opravkih se lahko otroci uporabljajo, ker niso pretežki, a tudi delavcev ni dobiti, večkrat za nobeno plačo. Pa kako je to, da se je šolsko leto podaljšalo za 6 tednov? Tega ni bilo v mariborskem ne v celjskem okraju, to samo zopet zahteva Dreflak. Kaj se naj nadomesti? Ali ni bil ponk vsako leto 10 mesecev? Kaj pa učitelj, ki se je preselil iz drugega okraja, kaj pa on nadomestuje? Ali pa otroci, ki so pozneje v šolo vstopili, nego je bila sprememba počitnic?

d Okrajni zastop ptujski je dal okr. šol. svetu 200 K na razpolago, da se izroče šolskim vodstvom za zatiiranje kapusovega belina po otrocih. Je prav! Pa ljubi Ornig in Dreflak, ali mislita, da bodo otroci res lovili metulje po tej ceni? 200 metuljev za 10 vin! Za en vinar torej 20 metuljev, ali za 1 krajcar 40! Pred dvema letoma sta ta gospoda hotela za 1 liter hroščev po 2 vin. plačevati letos pa 1 vin. za 20 hroščev. Če gre šolski otrok v prostih četrtkih na delo, zasluži že po 1 krono. Da bi pri lovu metuljev zaslužil 1 K, moral bi jih dobiti 2000 na dan. Pa tudi za štetje tega plena bi se precej časa vporabilo. Pošljite pa še vsaj tudi mreže, ker s klobuki, večkrat luknjičastimi je težko loviti.

d Glede občinskih volitev v Ponikvi ob j. ž. popravljamo našo večrajšjo notico v toliko, da so zadnje volitve razveljavljene v vseh treh razredih in da voli 3. razred danes, 2. in 1. pa jutri 9. t. m. Boj bo vroč.

d Umrli je v nedeljo 6. t. m. veleposestnik g. Alojzij Mihalič v Berkovcih, župnije Sv. Jurij ob Ščavnici v 38. letu. Velika škoda za vrlega narodnjaka! — Naj v miru počiva!

d Požar. V Ogljušaku blizu Slov. Bistrice so pogorela minoli četrtek posestniku Pristovniku vsa poslopja s premakljivim imetjem vred. Škoda je

precejšnja, četudi je bil posestnik zavarovan.

d Nesreča. 52 letni zidar Valentin Gologranc je delal te dni pri posestniku Canku v Škofji vasi. Pri delu pa je padel tako nesrečno z nekega odra, da si je strl levo roko in desno nogo nad kolenom. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

d Promet poštnih kranilnice meseca maja na Štajerskem. Vplačalo je 9828 strank 447.487 K prihrankov; po šekih je vplačalo 161.494 strank 25.749.047 K. — Izplačalo se je 7.041 strankam 435.235 K hranilnih vlog, po šekih pa 25.906 strankam 12.567.810 kron.

d Pismeni zrelostni izpit se vrši na višji gimnaziji v Ptujju od 20. do 22. julija. Ustmeni zrelostni izpit se začne 24. julija.

d Velika turnarska slavnost se vrši v nedeljo dne 11. jul. v Radgoni.

d Plzenska delniška pivovarnarska družba (ne t. meščanska pivovarna) bode darovala za Roseggerjevo ustanovo nemškega „Schulvereina“ dva tisoč kron.

d Naselbinsko delo „Südmarke“. Iz poročila dr. Zumtobla na občnem zboru „Südmarke“ v Gradcu posnamemo o naseljevalnem delu „Südmarke“ sledeče: V pretečenem letu (1908) se je nakupilo 140 oralov. Celotno poseduje „Südmarka“ sedaj 800 oralov (prej slovenske zemlje). Preteklo leto se je naselilo 6 rodbin s 36 otroci. Vsega skupaj je naselila S. dosedaj 28 rodbin s 170 otroci. V št. ljuju poseduje društvo 600 oralov, na katerih je naseljenih 22 rodbin s 136 otroci in v Marnberku 200 oralov, na katerih živi 6 rodbin s 34 otroci. Za naseljevanje je izdalo društvo do nov. leta 1909 207 tisoč kron, t. j. četrtno vseh dohodkov društva!

Kranjske novice.

b Za Trubarjev spomenik. Ljubljanske narodne dame so sklenile, da bodo od osebe do osebe jele pobirati prispevke za Trubarjev spomenik.

b Ustrelil se je oskrbnik barona Formentija v Št. Ferjannu, Karel Maligoj s svojo lovsko dvocevko. Odpeljali so ga težko ranjenega v bolnico. Vzrok je neznan.

Primorske novice.

Morillec pevke Fabry, Julij pl. Föderberg je pomiloščen. Smrtna kazen mu je spremenjena v dosmrtno ječo.

a Deželnozborske volitve v Trstu se pričnejo prih. nedeljo, dne 13. junija. Pol. društvo „Edinost“ je postavilo v 2. razredu sledeče kandidate: za I. okraj Antona Miklaunca, pos. pri Sv. Mariji Magd. Sp.; za II. okraj Alojzija Bjekerja, priv. uradnika v Rocolu; za III. okraj Stefana Ferlugo, šolsk. vodjo na Opčinah in dr. Justa Pertota, zdravnik v Trstu. — Nemci so minuli petek na shodu svojega političnega društva formalno sklenili, da postavijo pri bodočih volitvah v tržaški mestni svet (oz. deželni zbor) lastne številne kandidate.

Slovanski zapiski.

a Češka kmetijska razstava v Pragi. Zanimanje za razstavo, ki je bila otvorjena do minole sobote je bilo veliko in obisk jako zadovoljiv. Minolo soboto je posetilo razstavo okrog 5000 oseb.

a Češko umetniško društ. „Manes“ je priredilo v Pragi svojo XXIX. razstavo v paviljonu Kinskega vrta. Do

zadnje sobote je obiskalo razstavo do 4000 oseb.

v Naučni minister gr. Stürgkh in rektor češke tehnike. Da se najvišji izvrševalni organi Bienenrothove vlade prav nič ne sramujejo posluževati se proti Slovanom tudi najbolj malenkostnih sredstev, nam priča postopanje naučnega ministra in češkega namestništva proti rektorju češke tehnike Bertlu v Pragi. Minister Stürgkh, kliče rektorju na odgovornost, ker so češki tehniki preklicali vabilo namestnika g. Condenhova na svoj ples. Tega pa v svojem pismu ne pove izrecno ampak pravi samo: „Vaša Magnificenca se s tem poziva, naj bi o dogodkih o priliki plesa čeških tehnikov januarja meseca t. l. nemudoma sem poročala in pred vsem svoje postopanje pri teh dogodkih pojasnila“. Kakor iz hvaležnosti za to velikodušno obrambo vžaljenega namestnika je ta pozval istega rektorja naj se opraviči zaradi tegale stavka v njegovem imatrikulacijskem govoru na dijaštvo: „Vidite, kako daleč vodi brezuzdna strast naših nasprotnikov in kako morejo pasti nemški akademiki in njih voditelji, ako je vodi slepi šovinizem“. Rektor Bertl ni ostal odgovora dolžan. Ekscelenca Stürgkha je najljubnejše vprašal, naj mu pove, o katerih dogodkih mu ima podati poročilo, kaj je bilo napačnega na shodu tehnikov, da bi mogel presoditi spada li tako poročilo v mojo kompetenco ali ne“. Namestniku gr. Condenhovu je pa pisal, da „po veljavnem zakonu o visokih šolah ne morem biti klican na odgovornost za izreke, ki ne obsegajo nič nezakonitega in ki se gibljejo v okvirju spodobnosti in pristojnosti“. Rektor dostojno pa prav energično protestira proti temu, da se mu na tak način hoče kratiti zakonito zavarovano prostost in svobodo izražanja svojega mnenja. „Opravičenost svojih izjavanj v matrikulacijskem govoru bi prav lahko dokazal, nečem pa tega storiti ob tej priliki, da ne vstvarim preudic, ki bi bil nevaren za dostojnost in neodvisnost visoke šole, katero zastopam“. To so močate besede. Rektor Bertl je dostojno pa odločno zavrnil malenkostne in smešne napade najvišjih birokratov na svojo osebno prostost in na dostojnost češke tehnike. To je mož na svojem mestu, takih bi bilo treba Slovanom povsod — in časi bi se kmalo spremenili. — Čudno se nam le zdi, da te čmerne okscelence kličejo na odgovornost slovenskega rektorja za tako zmerne in opravičene besede, kakor so gori navedene, da pa nikdar ne slišijo ščunvanja nemških profesorjev proti slovenskim dijakom, ki so prisiljeni studirati na nemških visokih šolah. — Dvojna mera, dvojna morala.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Državni zbor.

o Dunaj, 8. junija. (Brz. „N. Nn.“) Zbornica je zelo dobro posečena, galerije so prenapolnjene in tudi pred parlamentom čaka ogromna množica ljudstva. V začetku seje zavrača predsednik dr. Pattai osebno žalitev fin. min. Bilinskega, katero si je dovolil v zadnji seji posl. Bielohlawek. Hrup v zadnji seji je povzročilo nesporazumljenje, ker je zapisnikar posl. Kotlař vprašal, ali je posl. Berndt navzoč, nakar se mu je odgovorilo z „ne“. Kotlař se ne more niti najmanj očitati, da bi hotel izzivati. Posl. Wolf je umaknil svoj predlog o poimenskem glasovanju na konec debate o dr. Šusteršičevem nujnem predlogu. Predlog na konec debate se je na to sprejel v navadnem glasovanju. (Pritrjevanje in veselost.)

v Dunaj, 8. junija. (Brz. „N. Dn.“) Za glavna govornika sta bila izvoljena posl. Glombinjski in Adler. Glombinjski izvaja, da se odkup kmetov da izvesti le z državnim institutom in da je bilo koncesijoniranje madžarske agrarne banke največji pogrešek. Adler (govornik pro) pravi, da se gre v prvi vrsti zato, da parlament vse stori, kar je v njegovih močeh, da onemogoči oderuško izsesavanje bosanskih kmetov. Socijalni demokrati so proti vsakemu ropu, naj že pride od ogrske ali pa avstrijske strani. Parlament mora uporabiti vsa sredstva, da spokori vlado ker je prezrla soglasni votum zbornice.

v Dunaj, 8. junija. (Brz. „Nar. D.“) V parlamentarnih krogih se sodi, da bodeta točki 1 in 2 dr. Šusteršičeve resolucije sprejeti, dočim bo najbrž točka 3, v kateri se izraža vladi graja, odklonjena.

Konferenca klubovih načelnikov.

o Dunaj, 8. junija. (Brz. „N. Dn.“) V današnji seji klubovih načelnikov sta posl. Udržal in Kramar opravila postopanje zapisnikarja posl. Kotlařa iz zahtevala, naj se mu da popolno zadoščenje. Končno so se zjediniili, da posl. Wolf umakne svoj predlog glede poimenskega glasovanja na konec debate in da se sprejme predlog posl. Laginje na konec debate. Predsednik Chiari je izjavil mnenje, da bo proračunski odsek lahko danes in jutri dokončal svoja dela, ako ima le količkaj dobre volje. Lueger je predlagal, naj se zopet skliče konferenca klubovih predsednikov, da sklepa o načinu pospešitve razprav v odsekih. Sklenilo se je dalje, da se poobl. zakon za trgovinske pogodbe in načrt centrale za vnovčenje živine brez prvega čitanja izročita dotičnim odsekom. Postavi se tudi na dnevni red državne zbornice predlog posl. Glombinjskega, naj se začasno odpravi carina na žito.

Pogajanja med Poljskim kolom in Slovansko jednoto razbita.

o Dunaj, 8. junija. (Brz. N. Dn.) Pogajanja Poljskega kola s Slovansko jednoto so se razbila. Obe stranki sta se posvetovali danes zjutraj do 3. — Slovanska jednota ni mogla sprejeti kompromisnega predloga Poljskega kola, posebno Jugoslovani so izjavili, da rajši bijejo z vlado odkrit boj, nego da sprejmejo tako vodeno resolucijo.

Vstop Jugoslovanov v vladno večino?

o Dunaj, 4. junija. (Brz. Nar. D.) V parlamentarnih krogih je zmiraj bolj razširjeno mnenje, da stopijo Jugoslovani (?) v vladno večino, ki jim zato zasiguro en portfelj v novem ministertvu.

Rekonstrukcija kabineta.

v Praga, 8. junija. (Brz. „N. D.“) „Den“ piše, da ni resnična vest o pogovoru cesarja z neko politično osebo, proti kateri se je baje cesar izrazil, da ni mislil na kako spremembo v ministertvu sedaj po povratku slovanskih poslancev iz Petrograda, ker bi se to smatralo kot popuščanje nasproti slovanski politiki.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

66. dan razprave.

Začne se z zasliševanjem prič iz Like, Krbave, Velišsela in Rakovice. I. priča Josip Batušić, poštar v Rakovici. Srbi, katerih sta v občini dve tretjini, se prej niso nazivali Srbe temveč pravoslavne; imeli so tajne stanke, na katere pa ni imel nikdo drug pristopa; iz tega je sklepal, da se razpravlja na teh sestankih gotovo kaj protizakonitega. Obširno pripoveduje, kako so Srbi bojkotirali nekega trgovca Ostrmana in Viktorja Bostiča. 2. priča Franjo Vukelič, trgovec v Gospiću. Prej se pravoslavni niso ime-

novali Srbi, šele ko je postal B. Budisavljevič veliki župan. Slišal je, da je obtoženi Kalember vodja Srbstva. Čul je tudi pripovedovati, da sta se Trkulja in Ljubojevič sestala v kopalnici z nekim srbskim politikom. V Gospiču je bil samo „Lički Sokol“, ko se je ta spremenil v „Hrvatski sokol“, so si tudi Srbi ustanovili svoj „Srbski sokol“.

3. priča Ferdo Stillinovič, solitator pri dr. Brajkoviču v Gospiču. — Pravi, da so se Srbi najprej nazivali grško-vzhodni, potem pravoslavni in na zadnje Srbi. Vse institucije pravoslavnih propagirajo srbstvo. V okolici Gospiča je opasno, če se kdo prizna Hrvat. Ne pozna Kalembera, ali slišal je, da je on v Korenici največji Srb. Hrvati so nazivali svoj Sokol „narodno vojsko“ in Srbi so to od Hrvatov prevzeli in tudi imenujejo svoj Sokol „narodno vojsko“.

67. dan razprave.

4. priča Ivan Štajdohar, kovač v Udbini. Srbi so nosili srbske kape s srbskim grbom. Take grbe je tudi videl na čašah. Slišal je od sina, da se je na shodu v Mutliču klicalo: „Živio kralj Peter!“ Drugo mu ni znano.

5. priča Blaž Vukaša, trgovec v Udbini. Prodajal je kape s srbskim grbom. Slišal baje tudi klicati „Živio kralj Peter!“ Obtoženi Kalember je bil velik dobrotnik ljudstva, pomagal je vsakemu brez razlike vere, tudi njemu je nekoč pomagal. O kaki njegovi propagandi mu ni znano, ker se ne bavi s politikom.

6. priča Albert Steinberger iz Korenice. Pripoveda, da so bili Hrvati in Srbi do veleizdajkega procesa složni med seboj, ali sedaj, ko so Kalember zaprl, je nastala med njimi neka mržnja. Pri Kalembru so bili sestanki in skupščine, na katere so prihajali iz Zagreba Sv. Pribičević in B. Vinković. Na teh sestankih se je govorilo, da se mora vreči sedanjo vladno, in o skupnem delu Srbov in Hrvatov. Srbska trobojnica se že od zdavnaj nosi ob raznih prilikah. Sliko kralja Petra je videl parkrat na čašah. Tudi kotolikom je žal, da je Kalembar zaprt, ker so ga zelo radi imeli. On je tudi Hrvate ščitil.

7. priča Filip Šop, trgovec v Korenici. Med Hrvati in pravoslavni ni bilo mržnje, dokler ni došel veliki župan Budisavljevič, ki je začel dovoljevati srbske zastave. Pri neki Jeli Božanić je videl čaše s srbskim grbom. Šolska deca so klicala na ulici: Živila Srbija, poginila šokadija“.

8. priča Božo Alivojvodić, gostilničar v Korenici. Hrvati in Srbi so se zmiraj dobro razumeli. S politikom se ne bavi in mu o kaki propagandi ni nič znanega.

9. priča Danilo Dimić, trgovski potnik v Gospiču. Pravi, da je naročil Kulembu naj na neki dražbi kupi zanj sliko kralja Petra in jo v njegovem imenu podari srbski čitalnici, kar je Kalember tudi storil. Obtoženi Kalember je zmiraj delal za slogo in ljubezen med Srbi in Hrvati.

Po svetu.

a Umor odvetnika dr. Lewickega. V petek so našli odvetnika dr. Lewickega v njegovem stanovanju mrtvega s prestreljenimi senci. V znanem velikem procesu radi vohunstva vpri-log ruski policiji je bil zagovornik gospe Borowske. Kritično noč je ta prebila v njegovem stanovanju in je tudi naznanila policiji, da se je Lewicki sam ustrelil. Policija in zdravniki pa so sklepali iz različnih okoliščin, da to ni bilo mogoče in sum je padel na Borowsko. Različna najdena pisma kažejo, da je obstajalo med njo in Lewickim ljubezensko seznanje, katero se je iz sedaj še neznanih vzrokov tako žalostno končalo. Borowsko so zaprli in kakor ve posebna izdaja nekega krakovskega dnevnika povedati, je svoj zločin tudi že z vsemi podrobnostmi priznala.

a Predor skozi Visoke Ture se bode otvoril v prvi polovici meseca julija. Kakor ve korespondenca „Wilhelm“ povedati, se otvoritve udeležijo tudi cesar Franc Jožef.

Narodni gospodar.

O pravi agrarni politiki.

Meseca maja je predaval nem. drž. poslanec dr. Štefan Licht na mesečnem shodu industrijalnega kluba o „pravi agrarni politiki“. Del njegovih izvajanj zasluži, da se sliši tudi na Slovenskem. Dr. Licht je govoril med drugim:

Hočem se sedaj dotakniti jedne stani industrijalne politike, ki je pravzaprav agrarna. Namreč tista, ki pospešuje produktivno moč in konsum mestnega oz. industrijalnega prebivalstva ter koristi tudi kmečkemu. Agr. politika, ki samo podpira nespametne želje skrajnih demagogov v agrarnem tabornu, ki produktivno in konsumativno moč meščanstva tlači, ki nam zapira trge na vzhodu in hoče Avstrijo popolnoma osamiti, ni prava. Agrarna politika je tista, ki skuša neoparlamentno (ali napačno porabljen) delavno moč kmečkega prebivalstva razviti do čim večje popolnosti, do čim večje produktivnosti. Sestavljen sem si nekaj števil, (Glej citate iz češke brošure „Hrozne cifre“ v „Domovini“ 1. 1908. Op. ur.) ki kažejo, kaj nese zemlja v Avstriji in kaj bi lahko nesla, ako bi intenzivnost njenega obdelovanja tako napredovala kakor na Nemškem. Saj pogoje imamo za to! Tako je n. pr. vrgel hektar pšenice 1. 1907 povprečno na Nemškem 190 q na Avstrijskem 121 q

Pri tej primeroma sramotno nizki povprečni številki je pa vračunano Češko, visoko razvita dežela, v kateri sta oba naroda izvanredno delavna v kmetijskem gospodarstvu, z 194 — torej celo višje kot Nemčija! — Moravsko s 170, Spodnje Avstrijsko s 160 q povprečnim doneskom; Galicija pač izkazuje le 78 q. To je številka, ki napravi strašen utis.

Rž vrže na ha v Nemčiji 160 q. v Avstriji 147 q. Posamezne avstr. kronovine zopet izkazujejo: Češko 158, Moravsko 145 in Galicija 11 q.

Ječmen da na ha v Nemčiji 150 q. v Avstriji 147 q, dasiravno izkazuje Češko 188 q in Moravsko 187 q, s čemur je dokazano, da se je pridelovanje ječmena na Češkem in Moravskem vsled izvanredno bogato razvite pivovarniške industrije zelo povzdignilo. Iz teh primerov se vidijo uspehi industrijalizacije poljedelstva, ker se z njo zviša intenzivnost obdelovanja. Pri vsem slednjem vrže ha v Nemčiji 200 q, na Avstrijskem samo 128 q (Češko 157 q, Galicija 11 q).

Pa tudi Nemčija sama izkazuje veliko razliko. Na primer pri ovsu: v v Brunšviku imamo 283, v saksonski provinci, ki je znano dobro obdelana pokrajina, 273, v kraljestvu Saksonskem 259, na Hanoverskem 253, na Porenskem samo 24 q na hektar.

Zanimive so tudi številke pri krompirju: v Nemčiji nese ha 138 q, v Avstriji 116 q povprečno; Češko izkazuje 132, Moravsko 141, Nižje Avstrijsko 102, Gališko 108 q.

Iz navedenih podatkov se vidi, kolikega razvoja je še zmožno avstrijsko prebivalstvo in zaradi tega bi bilo pozdravljati tudi z industrijalnega, z meščanskega stališča pozitivnejšo agr. politiko pri nas. Bila bi to kompenzacija za dosedanje negativno, ki samo škodi meščanstvu in s tem tudi kmetu.

Mi industrijalni politiki smo spe-cijelno v državnem zboru večkrat povdarjali, naj se dajo našemu kmetijstvu od države sredstva, ki mu bodo omogočila tekmo s kmetijstvom v naprednejših deželah, da nam ne bode treba uvažati vsako leto 8 milijonov stotov zrnja iz Ogrskega in da bodemo stali tudi glede živinske produkcije na lastnih nogah. Našim kmetom se živinoreja tako draži, da ne morejo zmagovati stroškov. Posledica tega je prisilna prodaja živine, ki ne more vrči poštenih izkupičkov. Kmetje tožijo in iščejo vzrokov svoje bede tam, kjer jim jih demagogi kažejo: v industriji. Tako pa ne bode moglo iti naprej. Zaradi tega bi bilo potrebno, da bi nastala zavest skupnih interesov naših producirajočih gospodarskih krogov v Avstriji zmiraj večja, da bi si pridobila oni upliv na odločilne kroge v Avstriji, ki bi mogli ustvariti industriji

prijazno politiko, katere države nič ne stane, a koristi celemu prebivalstvu...

Dasiravno vseh sklepov, katere izvaja dr. Licht iz zgornjih statističnih podatkov, ne podpisemo, priporočamo vendar to zanimivo polje našim gospodarskim politikom v študij tudi glede slovenskih razmer.

Društvene vesti.

o Podružnica sv. Cirila in Metoda na Vranskem priredi veselico 10. t. m. na vrtu g. Turnška v Prekopi. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstop prost. Godba, petje, keglanje na dobitke in vsakovrstna druga zabava. — Rodoljubi! V četrtek vsi v Prekopo!

Tržne cene.

7. junija.

Kava v Hamburgu: Santos Good Average za september 32.50 za december 31.50, za marec 31.25, za maj 31.25. Tendence stalna.

Sladkor. Praga: surovi sladkor prompt K 24.25, nova kampanja K 22.90. Tendence mirna. — Vreme: hladno.

Budimpešta, 7. junija. Pšenica za oktober K 13.80, pšenica za april K 14.20, rž za oktober K 10.45, oves za oktober K 7.74, koruza za julij K 7.91, koruza za avgust K —, ogrščica za avgust K 14.80. Premet osem tisoč met. stotov.

Budimpešta, 7. junija. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin., mlade, težke 145 do 146 vin., mlade, srednje 146 do 147 vin., mlade, lahke do 148 vin.; zaloga 27.191 komadov.

Svinjska mast v Budimpešti: 160 —, namizna slanina 143 —.

Dunajska borza za kmetijske pridelke, 7. junija:

Na tukajšnjem trgu je bil promet zelo tih in le vsled višjih budimpeštanskih kurzov se zahteve za pšenico zvišale za 10 vin. Rž in oves sta bila za 5 vin. dražja. Cene v koruzi nespremenjene.

Popolnoma zastoj

vsakemu

uro z verižico.

Da našo firmo in naše nove žepne ure za gospe in dame napravimo bolj znane, razpošljemo na vsakogar proti vpošiljavi 1 K za stroške (tudi v znakmah) krasno uro z verižico in naš ilustrovani cenik.

Pišite takoj na trdko ur: 285 26-1

Hinko Weiss

Dunaj 99, poštni predal.

Ženitna ponudba.

Mladenč, ki ima svojega premoženja 4000 K, pozneje še tudi nekaj dote, bi se rad seznanil z gospodično, katere bi imela posestvo in krmo v dobrem stanu ali majhno prodajalno brez dolga. Vzame tudi deklico, ki ima primerno svoto denarja.

Samo resne ponudbe s priloženo fotografijo naj se pošilja na upravništvo Narodnega Dnevnika v Celju. 286 3-1

„Narodna založba v Celju“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

priporoča iz svoje zaloge:

„Knjižnica Narodne založbe v Celju“

I. zvezek.

Vsebina: Gogolj, Strašno maščevanje. Poslovenil J. A. Glonar. — Gogolj, Nos.

Poslovenil Gregorij (106 strani).

Cena okusno broširanemu izvodn 80 v, po pošti 90 v.

Nadalje imamo še precej izvodov

„Kmetkega koledarja za 1. 1909“

s celo vrsto izbornih gospodarskih člankov, katerega dajemo c. društvom, zavodom in knjižnicam po posebno znižanih cenah, knjižnicam tudi zastoj proti povrnitvi poštne.

Priporoča se!

ANTON ŠARC

= v Ljubljani =

sv. Petra cesta šte. 8

pri nakupu platna, prtov, prtičev itd., bombaževinastega blaga, švicarskih vezil.

Opreme za neveste

perilo za gospe in gospode se izdeluje doma in po meri.

Cene nizke. Blago dobro.

Pralnica in svetlokalnica v Kolodvorskih ulicah 8.

Darujte za Narodni sklad!

SUKNA

in modno blago

:: za obleke ::

priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno

v Humpolcu na Češkem.

Tvorniške cene. Vzorci franco.

112 50-44

Edina narodna trgovina s čevlji Štefan Strašek, Celje

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih čevljev za dame in gospode kakor tudi za otroke v najfinjši izpeljavi. — Velika izber lakstih in belih glace čevljev. Vse po najnižjih cenah. Postrežba solidna in točna. Daje se tudi na obroke. 56 10-7

Spreten in zanesljiv

akviziter

obenem potovalec za „Nar. Dnevnik“ in „Narodni List“ se proti primerni proviziji takoj sprejme. — Ponudbe je vposlati „Nar. založbi v Celju“.